

VŠEHRD

LIST SPOLKU ČESKÝCH PRÁVNÍKŮ VŠEHRD V PRAZE

Podvodný úpadek.

O. Spurný.

Pokračování.

II. Subjektem může být: 1.) jen dlužník (vyjma sub 3). Osoba jiná, jednající ve srozumění s dlužníkem, dopouští se spoluviny, jedná-li beze srozumění zločinu § 205 b).

2.) U osob právnických platí všeobecná zásada, že „societas deliquere non potest“, a že za ní odpovídají provinivší se orgánové její, t. j. ony osoby, které dle stanov nebo dle zákona zastupují právnickou osobu. Osoby k zastupování jinak zmocněné jest mítí za „samostatné jednatele“.

Každý orgán musí být vždy osoba fysicky trestně odpovědná. Z toho plyne, že orgány kolegiální (představenstvo, správní a dozorčí rady, valná hromada) delinquere non possunt, nýbrž že odpovědnost padá jen na provinilé členy, a tito opět odpovědni jsou dle míry své viny. (Ovšem i členové, kteří nedopustili se právě zločinu § 205 a) jako pachatelé, účastníci neb spoluvinníci, mohou přece dopustiti se zločinu jiného, zejm. nadržování.) Výpočet právnických osob v zákoně jest jen demonstrativní (k uvarování theoretických pochybností).

3.) ten, kdo samostatně vede záležitosti dlužníkovy. Výklad tohoto místa jest jest sporný. „P. s.“ a Weiser vidí účel tohoto předpisu ve snaze „zabrániti, aby obchodníci se nekryli za osoby (pouze) nastrčené“, a opírajíce se o slovo „také“ v posl. větě §u 205 a) činí pána odpovědným vedle jednatele, a tedy i tehdy, když sám se nijak neprovinil.

Löffler opravuje tento názor a podává výklad svůj: Jednatelem jest rozuměti toho, kdo fakticky předseběře úkon za jiného, ať k jeho zastupování byl zmocněn či nikoli, „p. s.“ mluví nepřesně o „oprávněném zmocněnci“. Tedy na př. negotiorum gestor, manželka vedoucí obchod za šileného manžela, zákonný zástupce osob nepřítomných a nepřítomných.

„Samostatně vede“ znamená: „jedná bez zvláštního příkazu trestně zodpovědné osoby“ tedy bez vědomí pánova. Pro tento

případ jest potřeba zvláštního ustanovení; neb jedná-li s vědomím, z návodu pánova, pak jest dle všeobecných pravidel spoluvinníkem a pachatelem pán v jednom a témž deliktu.

Ze slova „také“ nelze souditi presumci zavinění pánova; neodpovídá to modernímu duchu nových zákonů. Má se jím pouze označiti, že odpovědnost pachatele nevylučuje odpovědnost pánovu, že tedy jedná-li oba bez srozumění, vznikají dva delikty úplně na sobě nezávislé, z nichž každý může míti své spoluvinníky a účastníky. Jinými slovy: poškodí-li samostatný jednatel (bez vědomí pánova) pánovy věřitele, nedopouští se tím zločinu dle §u 205 b), nýbrž dle § 205 a). Tak i Miříčka.

Prakticky značí předpis subsidiárnost — když by na některou osobu ať fysickou nebo právníkou nedalo se užiti předpisů ad 1. a 2.

III. Předmětem ochrany jsou nároky věřitelstva jako celku anebo některé části jeho na př. věřitelů hypotekárně nezajištěných na ukojení z majetku dlužníkovy. Žádá se in abstracto více věřitelů. Sporno je ale, stačí-li in concreto jeden věřitel jako representant celku.

Pramenem této kontroverze jest rozpor mezi naším právním citem a pozitivním zákonem. Jsou-li totiž 2 věřitelé (třebas milionové banky) zkráceni o několik K, je to zločin §u 205 a) trest 6 měs. — 10 roků žaláře; dovede-li však dlužník několika věřitelů, jimž dluhuje statistické obnosy, zaříditi vše tak, aby měl věřitele pouze jednoho s pohledávkou rovnou všem dřívějším, (aneb stane-li se tak náhodou), a on pak zmaří jeho uspokojení, může to býti přečin maření exekuce) trest nejvýše 6 měs. vězení). Poskytuje tedy zákon náhodě aneb vyšší rafinovanosti a energii zločinné, tedy právě zločinci nejnebezpečnějšímu, jakési privilegium nestihatelnosti. Prakticky arci případy tyto nebudou četné, ale theoreticky přece jsou možny, a ukazují slabinu zákona.*)

V literatuře hájena jsou různá mínění. Dle Höplera a Miříčky stačí, aby tu byl jen 1 věřitel — representant celku. Altmann a Weiser žádají více věřitelů, nejméně 2. Střední cestu zvolil Löffler, který přiznává sice, že vládní motivy mluví o poškození více věřitelů, že též vzor — práva pyrenejská a románsko-americká — vidí v křidě „úmyslné nebo nedbalé poškození více věřitelů“; v našem zákoně ale mínění toto prý opory nemá. Zákon mluví sice o „Mehrheit der Gläubiger“, nikoli ale o „Mehrheit der beschädigten Gläubiger.“ Doplnovati tuto tak důležitou část skutkové podstaty z inaterialií bylo by prý připisovati jim nenáležitou

*) Úskalí tomuto vyhýbá se prakticky, ač ne theoreticky správně tr. z. uherský, nyní v druhé polovině naší republiky placíci, jenž ke zloč. podv. úp. žádá sice úpadek a více věřitelů, stanoví však tytéž tresty i na podvod a maření exekuce. Správný je názor švýcarské osnovy z r. 1908. která zná jen poškození věřitelů, ať podvodným úpadkem, zmařením exekuce nebo jiným způsobem, a umožňuje tak soudci hodnotiti pachatele individuálně. Myšlenka tato byla značně odvážná, takže pozdější švýcarský zák. sám ji nepřijal.

důležitost. Zákon prý zůstal ve stopách tradice a ve vleku německé theorie 19. stol. potud, že žádá *concreum creditorium* — čehož prý jest sice litovati, ale nelze popírati; naproti tomu stačí vždy poškození jen jednoho z věřitelů. Je-li vůbec jeden věřitel, jest delikt podvodem nebo mařením exekuce. Ideálu prý tedy dosazeno nebylo, ale přes tyto jednotlivé nedostatky vystačí zákon na zachycení nejčastějších denních případů. (Pokračování)

Správa královské komory za Karla IV. a Václava IV.

R. Rauscher.

Dvůr Karlův a Václavův slučoval v sobě dvůr panovníka v zemích českých a panovníka v říši římskoněmecké. Stal se střediskem veškeré správy státní. Zvláště Karel IV. pochopil, jaký význam může mít pro zemi českou spojení hodnosti císaře římského s hodností krále českého. Na dvoře jeho není zvláštních úředníků dvorských pro říši a pro zemi českou. Není zvláštní kanceláře pro zemi českou a pro říši. Jest jedna kancelář dvorská a jeden dvorský kancléř (*sacre imperialis aule cancellarius*). Není zvláštního hofmistra pro zemi českou a pro říši. Výjimku tvoří ovšem úřad dvorského soudce. Na dvoře obou panovníků jest dvorský soudce pro zemi českou, *index regalis curie per Boemiam* a zvlášt jest jmenován dvorský soudce pro říši. Dvorský soud však často zasedá v Praze („bei der Pfarrkirche s. Benedikt“). Na dvoře královském jsou ovšem ještě čestní úředníci dvorští. Náleží na př. úřad dvorského maršálka českého dědičně rodu pánů z Lipé a jest na dvoře Karlově naproti tomu říšský vicemaršálek (*sacri imperii mariscalcus*, Ficker, Forschungen, 4, 544). Titul kancléře království českého má probošt vyšehradský (*cancellarius regni Boemie supremus*) a arcikancléři říšskými jsou tři kurfirsté duchovní. Upomínkou na jejich hodnost a na právo jmenovati kancléře dvorského jest v době Karlově *rekognice*, připojovaná k listinám.¹⁾ Sbor dvorských úředníků na dvoře Karlově a Václavově jest vesměs z Čech a z vedlejších českých zemí. Důležitým bylo tu rozhodnutí ze dne 2. dubna 1396 ve sporu českých pánů a krále Václava, jimž bylo ustanoveno, že dvorské úřady mají zastávati pouze páni čeští a že mají býti nesesaditelní. Tímto rozhodnutím bylo potvrzeno, co ve skutečnosti již trvalo, že totiž úředníky dvorskými byli výhradně Češi. Stavové říšští zbaveni byli veškerého vlivu na osazování dvorských úřadů. Nejen že v této době královská rada, v níž měli účastenství především dvorští úředníci, radila se jak o záležitostech českých tak i o záležitostech říšských, nýbrž za Karla a Václava vystupují také

¹⁾ *Rekognice* byla doložka k listinám; zněla: *Et ego N. N. aule regie cancellarius vice et nomine reverendi in Christo patris Domini Gerlaci moguntinensis Archiepiscopi sacri imperii per Germaniam Archicancellarii recognovi*. Místo *arc.* mohučského mohl býti též *arc. kolínský* neb *trevírský*, dle toho, kde byla listina vystavena.